

Kabdebó Tamás

AMAZONVIDÉK

Ezúttal ne a mítoszok amazonjaira gondoljunk, hanem a hatalmas dél-amerikai folyamtól északra fekvő felvidékre, melynek tekintélyes folyója az Essequibo. Ez Guyana legnagyobb élő édesvize, rövidebb a Dunánál, de vízben gazdagabb. Nyugat-kelet irányban folyik, és a torkolatától, tehát a fővárostól száz kilométernyire, egy nagy szigetet nyaldos körül, a Bartica szigetet. Itt tíz kilométer széles a folyó, benne a sziget négy kilométer terjedelmű, tehát öt kilométerre van az északi, egy kilométerre a déli parttól. A déli folyósáv imígyen ezer méteres, az óriásfolyó itt gyorsabban halad, tehát ezt a részt az indiánok Sebes Víznek nevezik.

Egyébként ugyanez a neve a révésznek is, ki harminc lóerős motorral hozza-viszi a partról partra vagy a szigetre közlekedőket. Húsz évvel ezelőtt, amikor történetem játszódik, még nem ismerték erre felé a mobiltelefont, villanyvilágítás és angol WC csak elvétve volt. Bartica szigeten nagy fakitermelés zajlott, akkora területen, mint a Margit-sziget, mely a Csepel-szigetnyi térségnek még a felét sem tette ki. A tulajdonos, egy Mr. Willem nevű toronymagas ember a szigeten halt meg, munkaellenőrzés közben, agyvérzésben. Testét a Sebes Víz nevezetű indián révész vitte ki az északi parton lévő méretes házába, ott felravatalozták, jött az öreg pap, eltemették.

Minderről Willem lánya, Leona csak később értesült, mert akkortájt a Boston Egyetemen tanult kertészetet és éppen karácsonyi szünidő volt, amikor Kanadába ment síelni. Helyben volt azonban Kovács Szilárd, a „Fanyűvőnek” becézett fiatal magyar erdőmérnök. Szilárd soproni születésű fiú volt, első diplomáját is itt szerezte, és talán nem indult volna világgá, ha egy részeg motoros el nem gázolta volna menyasszonyát. A balesetet és a gyász hónapokat követően Szilárd megpályázott és elnyert egy bostoni ösztöndíjat, majd három évre rá doktori minősítést kapott. Az egyetemen találkozott Leonával, aki akkor már félárva volt, édesanyja fiatalon, kígyómérgezésben halt meg. Őt is Sebes Víz hozta-vitte, élve és halva a berregő motorral. Az idő tájt ritka volt a szabályos telefon. A déli parton lakó Sebes Víz a szigettel és az északi parttal egy, a folyam alatti kábel kötötte össze. Beszélni nem lehetett ezen a vonalon, mely gombnyomásra *berregést* közvetített, és ez a zaj jelezte Sebes Víznek, hogy a kliensnek átkelésre van szüksége. Szilárd megszokta ezt a közlési és átkelési módot, holott azon is morfondírozott, hogy egyszer átússza az Essequibót.

Sebes Víz a fejét csóválta:

– Ezt ugyan ne tegye, mert a piranhákkal nem ajánlatos versenyt úszni, de a krokodilokkal sem.

Szilárd megbízatása elején Sebes Víz jobbparti házában kapott időnként szállást. A ház nyolc falában magasodott egy emeletre, mindene, a teteje is fából volt, ezt egy hánccsréteg takarta, melyet évenként újítottak. A hánccstetőn lepényszerű cassava „palacsinták” várták a nap szárító erejét. A cassava gyökérből készítették a kenyérhelyett a ház fehérnepei (akik történetesen

diófa színűek voltak), vagyis *Mandulaszem* és hét gyermeke közül a munkára alkalmas három: Alba, Benedictina és Elena. Őket édesapjuk, Sebes Víz fuvarozta a bal parti elemibe hétfőn, szerdán és pénteken. Vasárnap Mandulaszem a karján csüngő Lucával ment Bartica falu templomába. Sebes Víz kint ült egy padon, megvárta a mise végét, hazavitte az anyát és a kisbabát. Mandulaszemet mindenki megbámulta, mert olyan észvesztően szép volt. Arca kerek, keblei teltek, lába formás, fenéke duzzadt. A szigeten dolgozó indiánok - több tucat volt belőlük - egymásnak (hal-kan) megjegyzéseket tettek. „Jó annak a Sebes Víznek, olyan szép nőt Essequibo-szerte sem lehet másutt találni.” „Nem csoda, hogy révészünk gyártja a gyerekeket - Mandulaszem ellenállhatatlan.” Hangos megjegyzésre azonban senki sem merészkedett. Az előző évben egy ittas favágó az asszony szoknyája után kapott. Sebes Víz úgy fejbe vágta evezőjével, hogy az ipsét három hétig a kórházban kellett ápolni. Tagbaszakadt ember volt. Rövid, de vaskos. Akinek odavágott, annak tagja szakadt.

A nő tizenhat éves volt és családjával egykor egy *misszióban* lakott, melyet a jezsuiták üzemeltettek. Sebes Víz fadaragásokat vitt a szállásra - még azelőtt a makushi törzs egyik ágának centruma volt. A férfi, akkor harminc éves, krokodil-, illetve kajmánfogakból készült nyakláncot akasztott a lány nyakába, majd éjszaka, lopva, a lány függőágya fölé akasztotta sajátját, és a világszép Mandulaszemet megszöktette. Már az övé volt a part menti házikó, és a várat nyert menyecske hamar beletanult a paiwari készítésbe is.

Az indiánok óvakodjanak a városi influenzától, az európaiak a paiwaritól. Szilárdot már az első ott töltött este hanyattvágta ez az erjesztett ital. Nem olyan, mint a törkölypálinka, mert nem csípi a torkot, hanem olyan, mint a tokaji bor: simogatja a gégét. Az ott töltött napok másodikján Szilárdot vadászni vitte Sebes Víz. Egy közeli sudár pálmafáról sörétes puskával a révész két papagájt lőtt le.

- Milyen íze van a papagájnak? – kérdezte az erdőmérnök.
- Mint a csirkének, csak ízesebb. Hát lábahúst evett-e már?

Szilárd deltás intellektus lévén azon töprengett, hogy milyen *lábra* gondol indián barátja. Mert a barátság már megpecsételődött azzal, hogy Szilárd egy kis telepes rádiót adott Sebes Víznek, annak cserébe, hogy egy évig ingyen mehet oda-vissza az Essequibón az indián motorján.

Sebes Víz vigyorgott. Egyik lapátfoga hiányzott, a lukon kivöröslött a nyelve.

- Aki lábahúst eszik, paiwarit iszik és megfürdik a folyóban, az vissza fog jönni az Essequibóra. Aztán kiderült, hogy a *lábra* egy kis nyúlserű állat, mely éjjel legel a füves térségeken.

Napjainak javát Szilárd a szigeten töltötte. Az örökös nő, Leona kívánságára felszámolták a hatalmas fakitermelést. Természetvédelem. Pénzre a lánynak nem volt szüksége: szép környezetre igen. Kertészcentrumot akart alakítani, de akkorát, mint Bajánál a Pandúr-sziget, hogy ott részben minden trópusi gyümölcsöt megtermeljen, részben pedig annak javát elárusítsa. Tervei között szerepelt, hogy az ott dolgozó háromtucat ember, a „jó lónak nem fogják be a száját” alapon, ingyen kapjon minden gyümölcsöt. „Vállalná a szigeti munkák vezetését?” A keskeny női kéz a férfi széles vállán nyugodott. Nem tudok ellenállni, gondolta Szilárd és bólintott. Okos, szürke szemű, medveléptű, formátlan magyar ember volt. Válla, dereka egyformán széles, mint egy tölgyfának.

- Ott lakhatnál az északi parti házamban, a tizenkét szobából három apartmant alkot, külön fürdőszobával, de csak akkor alhatsz ott, amikor én nem vagyok ott. Rendben?

- Miért a kikérés? – Szilárd szája lebillent, mint egy kettéharapott virsli.

- Azért, mert szerelmes vagy belém, és megragadnál minden alkalmat, hogy magadévá tégy. Eddig is úgy jár rajtam nagy kezed, mint a vízimalom kerekeinek küllői.

– Nézd. Elküldök a papírjaimért Magyarországra. Úgy tudom, a keresztlevél kell, meg még mi? Az, hogy kihirdessen a pap itt háromszor bennünket. Tehát?

– A baj az, hogy én - te gazember, nőcsábász, te kéjsóvár medve - hogy én sem vagyok közömbös... és otromba leánykérésed átforrósítja testem. Numero egy: én szűzen akarok férjhez menni. Numero kettő: és addig nem, míg az átalakító munkálatok dandárján túl nem jutunk.

A férfi a rendkívül vonzó, de nem szép nő arcát figyelte. Ennek a holland óriásnak és indián asszonynak hat láb magas leánya kiugró állkapcával rendelkezett, mint egy békebeli Habsburg hercegnő. Arcbőre bársonyos volt, de chamois árnyalatú, fogsora tökéletes, de fogai nagyobbak a kelleténél. Mint a *paku* nevű trópusi halnak.

A nő a férfit figyelte: nehéz légzését a violaszáj nyílásán keresztül. Izmos, de egybefaragott testét: rövid, vastag nyakát, a munkától elkérgesedett tenyerét. „Tehát áll az alku?” Egy nő szerelme és bizalma sokban függ attól, hogy bízab abban, kezelni tudja-e a leendő partnert. A férfi többnyire az orra után megy: Leona bőrének bougainvilleavirág illata volt. Vonzerőnek ellenállhatatlan. Mit tehet a vas, amikor egy mágnes közelébe jut? Az első évben kitermelték a még útban lévő fákat. A tikkfákat, moráfákat, lila és zöld szarvasokat. Még a csudaszép lángfáknak sem kegyelmeztek. Az orchideákat viszont gondosan összegyűjtötték, és az új kertvarázs első, vadananász ágyásokkal körülkerített füzérbozótja tízezer orchidea telepe lett. A hatalmas rönkökből Szilárd hajóhossznyi tutajokat ácsoltatott, melyeket lecsorgattak Georgetownba, a fővárosba. Ott a gatterek fölvtágták a rönköket és a vállalkozás mint deszkákat értékesítette valamennyit. Ezer és ezer köbmétert.

Szilárd a kérésnek engedelmességgel alkalmanként Sebes Víz lakában hált, megszokta a függőágyat, a „dzsungel-fürdőszobát”, vagyis hogy szükségét az erdőben kellett elvégeznie és a vízvezeték hiányát. A háztól félszáz méterre folyt egy tiszta, habár enyhén barna vizű folyócska - tán akkora, mint a Sió -, melyben mosakodni lehetett, inni lehetett belőle, és nem volt benne féreg: azaz aligátor és piranha. Itt tanult meg Sebes Víztől nyílvezzővel majdnem halászni Kovács Szilárd. Mandulaszem és lányai *sleepy tonic* leveleket gyűjtöttek, megfőzték őket, majd cassavaliszttal keverve - *csuszásítva* - gombócokat gyúrtak belőlük. Sebes Víz eltorlaszolta a kis folyót, és a megálló vízbe hajigálta a gombócokat. Nem sokra rá megérkeztek a halak, félnéderesen, lelassulva úsztak alulról fölfelé. A nyílvezző spárgával a csónakhoz volt kötve. Bár Szilárd egy halat sem tudott eltalálni saját íjának gerjesztésével, Sebes Víz egy tucatot zsákmányolt egy negyedóra alatt. Legszebb volt azok között a kétkilós lukanani, a trópusi ponty, melynek pikkelyei a szivárvány minden színében ragyogtak.

A harmadik munkaév és az USA-ban az egyetemi év vége felé járt az idő. A nagy folyam mentén klímaváltozás: az esős száraz évfél esősebbre fordult. A szigeten kialakulóban voltak az új telepek: a futballpálya nagyságú banánfaliget, a mangófa és a licsi ültetvény. Leona befejezte vizsgáit, kis ceszna repülőjének leszállását az újonnan kialakított, keményre döngölt repülőkifutón várták. Szilárd azonban csomagolt, hisz megtiltották, hogy a nagy koloniális házban akkor lakjon, midőn annak úrnője jelen van. Az Essequibo-folyóban fogtak egy 200 kilós arapaima növényevő halat. Szilárd berregtetett barátjáért, Sebes Vízért. Az három óra késéssel megérkezett.

– Ne haragudj, kórházban voltam. Az asszony most szülte tizedik gyerekünket.

– A gyerek, a feleség rendben vannak?

– Nem a feleségem.

Szilárd felfortyant:

– Tíz gyereket szült neked, és nem a feleséged?

– A házasságot nem lehet elsietni – mondta Sebes Víz és vigyorgott.

Szilárd közvetítette mindezt Leonának.

– Valóban, a házasság fontosabb, mint a szerelem. Megvannak már a papírjaid?